

XX

Z P R Á V Y Č S K P

XX

Členský oběžník Československého svazu křesťanských pracujících
Švýcarska

1978- Duben/ Květen/ Červen - Číslo 4/5/6

CO NOVÉHO VE WASHINGTONU?

"Ve Washingtonských politických kruzích se šíří mínění, že časy "détente" neodvratně minuly." Tak zní poslední věta článku, který napsal A.L. Otten, dopisovatel newyorského deníku "Wall Street Journal", pro švýcarský týdeník "Brückenbauer". Líčí v něm potíže, které má prezident Carter se současnou situací, domácí i zahraniční, se svými přáteli i nepřáteli a, dodejme, zřejmě i sám se sebou, se svým svědomím křesťansky uvědomělého politika, který se odhodlává sáhnout ke kompromisu až když to jinak už opravdu nejde. Doma má největší starosti s inflací a nezaměstnaností - v zahraničí s expansí SSSR v Africe a s intrikami, v poslední době zejména se strany Fidela Castra proti Carterově pravé ruce Brzezynskému. Není snadné být v této době hlavou nejmocnější země světa, od níž se všechno možné očekává - i to, že vytáhne z bryndy kdejakého smolaře nebo mírně řečeno politického popletu - ale již je na druhé straně někdo ochoten všechno možné vyčíst a mít za zlé. Není divu, že se tu pak v otevřených diskusích nakonec přijde i na velmi pravdu. Například právě na to, že dvacet let politiky jednostranného "umírňování napětí" - a jiné než jednostranné, jak to vypadá, Moskva neakceptuje, přineslo Svobodnému světu více ztrát než užitku a že by bylo na čase začít konečně zase s něčím jiným. Nebyla tu Carterova řeč v Annapolis jakýmsi začátkem nebo alespoň znamením? Jako vždy se čehokoli nového, ba už samotného hledání čehokoli nového, bojí především ti, kteří se zaběhli ve starém, hřejí si tu pěkně svá osobní želižka a hrozně by se zlobili, kdyby se o nich řeklo, že byli takhle hloupí, poněvadž teď to půjde určitě lépe. Tohle je zejména nedobré před volbami, které budou v USA letos v listopadu. Na druhé straně se ale nových stanovisek bojí také nepřítel, který se pohodlně zabydlil ve starých pozicích a teď by musel stavět nějaké nové - právě teď, kdy je svět plný těch "zatracených" lidských práv - nota bene také Carterovou zásluhou. Přidáme-li navíc ještě skutečnost, že úkoly k řešení jsou skutečně složité a že se chybám a určitým rozpakům nelze vyhnout ani při nejlepší vůli, nemůžeme se divit kritikám, které do Carterovy administrativy bijí nejrozumnějším způsobem z nejrozumnějších koutů. Přesto má současný prezident Spojených států doma i všude ve světě stále přemnoho přátel, kteří jsou na jeho straně. Nejenom v kongresu USA. Také političtí uprchlíci z komunisty ovládaných zemí východní Evropy patří mezi jeho lidi.

Nezapomeňte se zúčastnit vzpomínkových akcí k letošnímu desátému výročí přepadení Československa armádami Varšavského paktu:

- V sobotu 19. srpna bude v 10 hodin dopoledne na zdi kostela FRAUMUNSTER v Curychu /Münsterhof/ odhalena za účasti švýcarských osobností pamětní deska. Současně bude otevřena vzpomínková výstava.
- V neděli 20. srpna v 19 hodin večer bude v kryptě kostela HERZ JESU, Aemtlerstr. 49, Zurich-Wiedikon, sloužena česká MŠE ZA VLAST.
- V pondělí 21. srpna ve 20 hodin se bude konat v Basileji VZPOMÍNKOVÝ VEČER v sále Městského Kasina /Stadt-Casino, Barfusserplatz/ Patronát převzala řada osobností švýcarského života.

Z P R Á V Y Z Č S K P

- oo PIETNÍ SLAVNOST V KOSTNICI u Huseva Kamene se letos koná v neděli 2.července dopoledne v 10,45 hod. Promluví farářka Daniela Rajmonová z Curychu. Při deštivém počasí se bude slavnost konat v Evangelisches Gemeindehaus, Schulstrasse 13.
- oo SYMPOSIUM O 21.SRPNU se bude konat v Londýně ve dnech 17.až 20.srpna. Pořadatelem je "1968/1978 Occupation Anniversary Committee". Symposium slibuje být exilovou událostí prvního řádu.
- oo AUSWEIS SOLIDARITÄTSBEITRÄGE za rok 1977 ať pošlou všichni, kteří tak dosud neučinili, na adresu ČSKP; Schlosstalstr.54; 8406 Winterthur.
- oo JAN KRISTOFORI, vítěz soutěže o Cenu Václava Holara, kterou loni vypsalá Galerie Krause v Pfaffikonu a které se účastnilo 27 výtvarných umělců, má tamtéž výstavu svých prací od soboty 27.května.
- oo PETICE 1978- je akcí krajanů z celého svobodného světa. Její text prošel vším exil. vým tiskem. Nezapomente se k ní také připojit svým podpisem.
- oo CHCEME ZŘÍDIT INFORMAČNÍ SLUŽBU ČSKP. Máme na mysli, pokud možno jednou za měsíc či za dva, dát do oběhu po přelom přihlášených zájemců z řad našich členů svazek vybraných tiskovin, časopisů a různých zpráv. Přihlaste se na adrese ČSKP. Pořádí oběhu podle pořadí došlých přihlášek.
- oo 600-LETÉ VÝROČÍ UMRTÍ KARLA IV. připadá na 29.listopad letošního roku. Křesťanská akademie v Římě uspořádá o době Karla IV. kulturně historické symposium v Norimberku ve dnech 5.až 10.července. Bavorské národní museum uspořádalo k tomuto jubileu v prostorách norimberského hradu výstavu "Karel IV. a jeho doba", která je otevřena od 15.června do 15.října. Hrad v Norimberku má s osobou Karla IV. nemalou souvislost. Mnohokrát se v něm zastavil při cestách na říšské sněmy a v roce 1361 se zde dokonce narodil jeho nejstarší syn, pozdější Václav IV.
- oo 100 LET ČESKOSLOVENSKÉ SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE oslaví Čsl.sociální demokracie v exilu a SD strana města Curychu v pátek 30.června ve 20.hod. v žlutém sále Lidového domu v Curychu-Stauffacherstr. 60. Slevnostní projev bude mít Dr.Wilém Bernard z Londýna.
- oo EVROPSKÁ KŘESŤANSKO DEMOKRATICKÁ UNIE měla letos svůj XX.Kongres v Západním Berlíně ve dnech 6.až 7.června za účasti zástupců 15ti Křesťansko-demokratických stran ze 12ti zemí a četných hostů. Mezi těmito byli i exiloví zástupci Křesťansko demokratické unie ze Střední Evropy. Hlavním předmětem jednání byly otázky lidských práv, boje proti terorismu a perspektiva evropské politiky. K obsahu přijatých resolucí se vrátíme v příštích číslech ZPRÁV. Předsešlou na další období byl opět zvolen Kai-Uwe von Hassel. V četných projevech byla zdůrazněna důležitost voleb do Evropského parlamentu, které se budou konat v příštím roce, a spolupráce či lépe řečeno jednoty s "Evropskou K-D stranou", jejímž předsedou je belgický ministerský předseda Tindemans. V průběhu valného shromáždění navrhla švýcarská delegace, stejně jako před tím, už ve výkonném výboru, znovupřijetí před lety odloučené exilové KD-Unie ze Střední Evropy, v níž je zastoupeno i Československo.

- 00 FERDINAND PEROUTKA zemřel. Bylo mu 83 let a byl aktivním novinářem do posledního dne svého života. Krajanský tisk přinesl již obsáhlé nekrology s rozbořem ocenění jeho životního díla. My se alespoň hluboce pokloňme jeho památce - a poděkujeme mu v duchu za to, co ke svému zcela mimořádnému talentu dokázal přidat, nezměrnou pílí a horoucímu silnému neodbytného hledače čistoty a pravdy.
- 00 CHARTA 77 je stále dokumentem číslo 1 všech bojovníků za lidská práva ve Svobodném světě - i když doma ji stále ještě většina národa nečetla, poněvadž už její pouhé rozšiřování se tvrdě trestá. Málokdo si na Západě dovede představit šikany, špiclování a represalie vůči těm, kteří ji podepsali nebo dokonce se odhodlali být jejími mluvčími. Vedle Dr. Ladislava Hejdvánka a nekomunistky Marty Kubišové patří k nim od dubna bývalý reformní komunista odpykavší si čtyři roky vězení/1972 až 6/ za podvratnou činnost, Dr. Jaroslav Šabata, který vystřídal resignovavšího Dr. Hájka. Důvody resignace Dr. Hájka nejsou dost jasné - prý není vyloučeno, že pramení v oblasti ideologické. Prozatím poslední dokument Charty má číslo 15; byl vydán letos na jaře a jedná velmi obsírně a právnicky odborně o lidských právech s hlediska platných Československých zákonů. Mezi mnoha jinými skupinami a jednotlivci po celém světě ocenilo statečnost, obětavost a vysokou intelektuální úroveň chartistů také letošní symposium Opus Bonum ve Franken/BRD/, konané koncem února, a dubnové KD symposium našeho ČSKP.
- 00 ZEMŘEL CHARLES WASSERMANN, východoevropský dopisovatel švýcarského rozhlasu, jehož velikou láskou bylo Československo. Kdykoliv se ozval jeho hlas v komentáři ke zprávám v "Echo der Zeit" či v "Rendez-vous am Mittag", vždy přinesl kus pravdy o lidech a událostech na Východě Evropy a vždy byl k této pravdě přibalen kus jeho velkého čistého srdce. Syn spisovatele Jakoba Wassermanna, kdysi v třicátých letech u nás doma dychtivě čteného, byl novinářem krajně angažovaným pro věc svobody a spravedlnosti. Náš ČSKP byl s ním v písemném styku. Když koncem letošního března zemřel, bylo mu pouhých 54 let. Posmrtná vzpomínka ve švýcarském rozhlasu byla ukončena zvukovým záznamem jedné z jeho mile a přátelsky vlahých reportáží z Prahy 1968.
- 00 ŽIADNA NAŠA GENERÁCIA v tomto storočí nemala za partnerov v Nemecku generáciu tak ideologicky a nacionalisticky odzbrojenú, moderne orientovanú na politické princípy európske a demokraticke, ako generácia dnešná. Doma vládne totalita no tu v Slobodnom svete je rad na nás zbaviť sa nacionalistických a ideologických predsudkov a byť dôstojným partnerom našim susedom.../Z prejavu predsedu Čsl. poradného zboru v Západnej Európe Ing. E. Juríčka v Lindau 3. júna./
- 00 EVROPSKÁ DEMOKRATICKÁ UNIE/EDU/ byla založena koncem dubna na shromáždění zástupců dvaceti evropských politických stran křesťansko-demokratických, ale též konservativních a centristických. Popudem byla výzva předsedy KD strany Rakouska Dr. Josefa Tause k vytvoření organizace, která by soustředila pokud možno všechny síly evropského tzv. politického středu, bez ohledu na to, zda-li se jmenují křesťanské či hlásí-li se ke křesťanské sociální nauce jako ke svému základu. Proto se na akci podílejí např. též britští konservativci. Na druhé straně ovšem mnozí křesťanští demokraté odmítají zásadně být ztotožňováni s jakýmkoliv politickým konservatismem, majíce křesťanskou sociální nauku na tč. vůbec nejpokrokovější a nejradikálnější co do požadavků na další vývoj společnosti.

Na otázku redaktora SHZ, položenou v tomto smyslu, odpověděl J. Taus upozornění, že na akci se podílejí jen ty "konservativní" strany, které křesťanské koncepci odpovídají - i když to výslovně ve svém programu nemají.

- oo SEKRETÁŘ ČVÝCARSKÉ MÍROVÉ RADY /Schweizerischer Friedensrat/ Peter Ruegg byl za svého pobytu v Praze zatčen, vyslýchán a přpuštěn teprve po konfiskaci dokumentů a zápisů, které měl u sebe a které si pořídil asi při styku s některými pražskými chartisty. Sešel se prý totiž s J. Hájkem, L. Hejránkem, J. Trojanem a F. Uhlem. Profesor Hejránek byl zatčen den poté - asi na "oslavu" právě se konající návštěvy L. Brežněva. S ním asi 60 dalších chartistů a sympatisantů. Většinou byli později propuštěni - všichni však ne. Asi byly pravdivé zprávy už z konce minulého roku, že se všeobecně chystají tvrdá opatření. Nasvědčovalo by tomu i hulvátství, s jakým bylo prý velké zatýkání provedeno.
- oo O OTEVŘENÍ OČÍ NĚMECKÉ VEŘEJNOSTI při návštěvě Gustáva Husáka v Bonnu se nemalou měrou přičinila "Svobodná společnost pro podporu přátelství s národy Československa", která uspořádala 10. dubna tentéž tiskovou konferenci. Promluvili na ní poslanec CDU Hans Graf Huyn, Luďek Pachman a několik dalších německých politických osobností. Po konferenci se odebrala delegace k čl. vyslanectví s prohlášením solidarity s Chartou 77, které podepsalo 50.000 německých občanů. Pochopitelně nebyla přijata. Konferenci i scény u velvyslanectví filmovala německá televize, která je pak večer vysílala dokonce před záběry z Husákovy návštěvy. Zpráva o konferenci proběhla větší částí německého tisku.
- oo POLITICKÝCH VĚZŇŮ V DDR je podle nedávné zprávy Amnesty International t.č. několik tisíc. Jako snad všude na Východě jsou klasifikováni oficiálně jako kriminální zločinci, bydlí a pracují s těmito pohromadě a ve vězenské praxi jsou zpravidla podřízeni "kápům", vybíraným z jejich řad. I jinak se tu vše podobá poměrům ve věznicích v Československu, na př. pokud jde o organizované špiclování a ulávání. Podle údajů předsedy Společnosti pro lidská práva profesora Nitsche, který byl loni odsunut do BRD, j. v DDR 6 až 7.000 politických vězňů.
- oo MEZINÁRODNÍ INSTITUT PRO STRATEGICKÉ STUDIE v Londýně varuje ve své letošní výroční zprávě nepokrytě před akcemi SSSR v Africe, k nimž používá kubánských jednotek a proti nimž se prý USA nehodlají angažovat. Rusové se prostě chtějí v Africe "usadit" a mít možnost o ní rozhodovat.
- oo STANOVISKO KE KONFERENCI V BĚLEHRAĎĚ zaujala také květnová konference Meziarlamentní Unie, která se sešla tentokrát ve Vídni. Zúčastnilo se jí na dvě stě členů parlamentů třiceti zemí, kteří se dohodli na celé řadě doporučení svým vládám ve věcech Helsinské dohody. Mezi jiným i ve věcech lidských práv, která byla v Bělehradě nakonec tak ostudným tabu.
- oo HOSPODÁŘSKÁ PROGNOZA PRO OBLAST OECD není stále uspokojující. Ve všech 24 státech dohromady se v r. 1978 očekává o 500.000 více nezaměstnaných nežli v roce předchozím - tedy celkem asi 17,5 milionů. Průměrné tempo růstu bude místo předpokládaných 3,75% činit asi pouze 3,5%.
- oo ATOMOVÁ ENERGIE je 10 až 100 krát méně nebezpečná než energie získávaná ze slunečního záření. K tomuto výsledku dochází studie provedená institucí Atomic Energy Control Board of Canada.

Ú V A H Y - D O K U M E N T Y

ŠESTÉ EXILOVÉ KŘESŤANSKO-DEMOKRATICKÉ SYMPOSIUM VE ŠVÝCARSKU.

Ve dnech 14.až 16.lubna t.r.se ve švýcarském Wislikofen, neda-leko lázni Zurzach, sešli na VI.Křesťansko-demokratickém symposiu Studijní skupiny Československého svazu křesťanských pracujících Švýcarska a Československé pracovní skupiny křesťansko-demokra-tické lidové strany Švýcarska CVP exulanti nejenom z Československa ale i z ostatních východoevropských zemí-aby rokovali nad důsledky bělehradské konference.Celkem jich přišlo na osmdesát.Kromě Švý-carska též z Něm.spolk.rep., Francie, Holandska a Italie, kromě Čechů a Slováků též exulanti z Bulharska, Polska, Maďarska a Rumunska a kromě křesťanských demokratů též stoupenci jiných demokratických politických směrů.Bylo to poprvé,co se podařilo takové pracovní setkání na exilově mezinárodní úrovni.S ohledem na jazykové růz-nosti byla za jednací řeč zvolena němčina,které podle potřeby pomáhala francouzština.

Řadu referátů a diskusí zahájil v sobotu ráno Edmund Řehák, ředitel pařížské kanceláře ACEN.Podal přehled o dosavadních exilo-vých organizacích a o jejich činnosti.Mezi jiným upozornil na vý-znam Evropy a na skutečnost,že řada exilů zde má nebo sem pře-místila v poslední době z USA svoje vedení/Poláci, Maďaři, Bulhaři, Rumuni, Jihoslované/.Naše země je také v Evropě a my chceme zůstat Evropany.Přehled o průběhu bělehradských jednání od první euforie až k hubenému konci, podal jejich přímý účastník Dr.Rudolf Stamm dopisovatel Neue Zürcher Zeitung.Uvodem zdůraznil,že by bylo vel-kým omylem považovat Helsinskou dohodu za prostředek,kterým by se dal zlikvidovat komunismus.K jednání v Helsinkách došlo na popud Moskvy.Pokud jde o Bělehrad podtrhl spíše pozitivní aspekty a zej-měna to,že Helsinská Dohoda platí nadále a zůstává oporou všem, kteří usilují o politické svobody ve východní Evropě.V Bělehradě se poprvé zcela otevřeně hovořilo o lidských právech,která Západ poprvé prohlásil za součást svého programu i bez ohledu na znění závěrečného dokumentu a bez ohledu na další jednání o věcech vo-jenských.Předseda svazu maďarských spolků ve Švýcarsku Dr.Antal Czettler připoměl ve svém referátu změny,k nimž došlo v úlobí mezi Helsinkami a Bělehradem a které vlastně vyvolaly bělehradský výsledek.Ten nelze považovat za neúspěch úsilí o lidská práva.Spíše se ukázala v Bělehradě hranice dosavadní politiky jednostran-ného uvolňování napětí-a to je dobře.Kuráž bojovníků za politické svobody v komunisticky ovládaných zemích trvá,není-li spíše větší-a světovým politikům a veřejnosti se stalo zřejmějším než kdykoliv před tím,že rozpor mezi Východem a Západem není jen klasická otáz-ka mocenská,ale také ideová,světonázorová,zásační.Zviklána byla též představa,že nezdár"létenté"znamená válku a začínají se brát konečně na vědomí i jiné alternativy.Redaktor Švýcarské "Weltwoche" Ulrich Kägi,který je předsedou přípravného výboru Evropské Helsin-ské skupiny, promluvil o cílech této akce a o metodách její práce.Generální tajemník exilové Křesťansko-demokratické Unie Střední Evropy, Polák Konrád Sieniewicz z Říma, vyladil svůj referát velmi reálně,zaměřiv se zejména na cíle dosažitelné za dnešní situace prostředky a cestami,které jsou dnes k dispozici-a poukávav na rozdíl mezi plány a skutečnými možnostmi exilu- a možnostmi a cíli Západu.Proti minimalismu cílů mluvil předseda Hnutí pro osvobození Bulharska,redaktor Cenko Barev,mluvčí Poláků ve Švýcarsku,předseda Svazu polských spolků Ing.Benedykt Drownowski a vedoucí delegace

na letošním kongresu Polonia v Torontu Dr. Aleksander Luczak, a někteří naši krajané.

Symposiu poslala pozdrav řada švýcarských osobností: Biskup fribourský a předseda švýcarské biskupské konference Pierre Mammie, poslanci profesor Walter Hofer/SVP/, Dr. Edgar Oehler/CVP/, předseda Mladých křesťanských demokratů Franz Marti, generální tajemník CVP Dr. Hans Fagagnini. Osobně pozdravil přítomné jménem Švýcarské křesťanské odborové federace CNG a jménem jejího předsedy Dr. Guido Casetti ústřední sekretář Walter Frei.

Symposium ukončil v neděli odpoledně předseda pořádající organizace Ing. Ladislav Husák konstatováním, že zde bylo vytvořeno společenství, odhodlané k další práci a spolupráci. Této je velmi zapotřebí v současné době plné nových situací, kterých je třeba využít. Akce za lidská práva, nedůvěra k jednostranné détente, volání po pokřesťanstvení politické atmosféry, to vše představuje zárodky nového ofenzivního ideálu svobodného světa. Setkání ve Wislikofen ukázalo, jak je k účelnému postupu na mezinárodním fóru nutné na jedné straně semknutí exilových organizací - a na druhé straně práce a působení přímo uvnitř organizací našeho svobodného politického okolí.

Účastníci symposia dostanou sborník s projednanými materiály a s vytýčenými a rozepsanými problémy a úkoly. Všichni si slíbili sejít se zase co nejdříve.

+ * + + +

- oo SOVĚTSKÝ KONSULÁT V SAN FRANCISKU je hnízdem špiónů, kteří se zajímají zejména o kalifornský elektronický průmysl; napsal to list "San Francisco Chronicle". Asi polovina konzulárních zaměstnanců jsou agenti KGB, dolává list. Jejich vyzvědačská činnost se zaměřuje hlavně na získání amerických inženýrů a vědců.

V New Yorku zatkli dva úředníky sovětské mise OSN, Petrovič Cernajeva a Vladimíra Engera pro špionáž. Do aféry je zapleten rovněž V. P. Zinjakin, sovětský atašé při OSN. Oba zatčení se pokoušeli získat informace o tajném systému odposlechu amerických ponorek. Zajištění špiónů umožnil důstojník amerického námořnictva, který se vydával za jejich informátora ale ve skutečnosti pracoval pro FBI; podle sovětských instrukcí měl ukládat tajné dokumenty do prázdných konzerv a pytlíků od mléka a ty nechávat v dohodnutých telefonních bučkách na lánici v New Jersey. Sověty zaplatily za podvržené informace 16.000 dolarů.

- oo PLATY PRŮMYSLOVÝCH MANAGERŮ jsou t.č. nejvyšší v USA a v Kanadě, nejnižší ve Švédsku a ve Velké Británii. Britská organizace "Employment Conditions Abroad Ltd." provedla nedávno podrobné šetření, a to nejenom o hrubých příjmech nýbrž i o skutečné jejich kupní síle. V kategorii "středních" manažerských kádřů vedou USA /13940 £ ročně/, Švýcarsko je na čtvrtém místě /12157 £/ a Velká Británie a Švédsko jsou skutečně až vzadu /6450 £/. Špičkoví ředitelé mají ovšem platy v průměru asi 1,5 krát vyšší.

- oo PRO ŠVÝCARSKÉ ČTENÁŘE je k tomuto trojčíslu přiložen text přednášky o podmínkách udělování švýcarského státního občanství, kterou proslovil v přednáškovém cyklu curyšské místní skupiny našeho ČSKP 19. dubna t.r. Dr. Oscar Schürch.

SPRÁVA O STANOVISKU K POMERU SLOVÁKOV A ČECHOV

Ing. Štefana Papánka na Zjazde Československej národnej Rady americkej 13. mája 1978 v Chicagu.

Slováci sdružení vo Svetovom kongrese Slovákov si nárokujú, že reprezentujú väčšinu Slovákov. O tomto by sa však dalo hovoriť len pokiaľ sa týka Slovákov tu a to len jedného vierovyznania. Svojím postojom prispeli viac k rozdvojeniu národa ako ku jeho jednote. Budujú na skutočných alebo zdánlivých nečistotách Československej republiky a nepriznávajú ani to, že republika v poslednej chvíli zachránila Slovákov od úplnej národnej katastrofy. Už tento fakt by mal každému stačiť, aby sa díval na celú dobu jestvovania Československej republiky z tohoto zorného uhla. Oni však bičujú národný šovinizmus a pestujú nenávisť voči tým čo prispeli k záchrane slovenského národa, pestujú nenávisť voči vlastným bratom a to len preto, že nemožu a nechcú s nimi súhlasiť.

Prostredie medzi čiastkou slovenskej emigrácie, ktorá ušla zo starej vlasti zo sociálnych dôvodov, ktorá nikdy neprežila rozvoj Slovákov v republike, bolo vhodné.

Zveličujú náboženský rozdiel, namiesto toho, aby ho zahľazovali. Využívajú finančnú prevahu nie vždy na trvalý prospech svojho národa.

Je nutné si položiť otázku, či tento smer je dobrý, či je užitočný a či je zameraný slúžiť len úzkemu kruhu, ktorý ľahko ovládajú. Vážne si treba nadhodiť otázku či toto nebude len jedna z epizód našej krajskej činnosti. Máme sa dívať na celé toho hnutia vedené nie v tradícii slovenskej nečinnosti, alebo sa máme postaviť proti tomuto prúdu. Nebolo by správne, keby sme sa neozvali a keby sme nepovzbudili tisíce vzdelaných ľudí, ktorí sympatizujú s nami a reprezentujú väčšiu čiastku národa.

To čo potreboval národ pred sto až stopäťdesiatimi rokmi, zdorazňovanie národného presvedčenia - dnes má. Dnes sme už na pokročilejšom stupni. Dnes treba viac sociálneho usporiadania vedeckého i materialného pokroku, lebo len tak sa môžeme stať plnoprávnym členom národov. Dá sa bezpečne tvrdiť, že Svetový kongres Slovákov ani zďaleka nezodpovedá tomuto kritériu a neprihliada ani ku spektru slovenského národa.

Verím, že i tam príde ku zmene. Toto však ešte nedozrelo. Mnohí ľudia nie sú vždy vedení celonárodným záujmom a preto nečakám túto zmenu zajtra. Oni sami sa musia presvedčiť o tom, že cesta, ktorou kráčajú, nie je v záujme Slovákov. Táto cesta i tak nevede k nášmu dobru, a preto skončí neúspechom. Slovenský ľud sa prebudil a prešiel k národnému presvedčeniu vedený inými ideami ako oni hlásajú.

Spoliehať sa na určitú kastu ľudí, že ich ona zachráni, je veľkým omylom. Zloženie národa není to, čo si oni predstavujú. Ľud rozhodne sám, o to sa nemusíme báť. Hnutie, ktoré není vedené všeobecným blahom a zastupuje kruh priateľov, nemá nárok na uznanie národné.

Nikom z týchto ľudí neprišlo na um čo robiť ďalej, nikto si nehľadal priateľa, ktorý by zostal pri nás v dobe krízy? Kde a kam sa máme obrátiť v prípade potreby, či sme dosť silní? Či snád myslia, že biť sa v prsia stačí, aby národ mohol dobre spať? Oni však sa tvária ako by táto otázka alebo tento stav niekedy neprišiel a nemyslia, že väčšina Slovákov po dokončení národného procesu sa nezaujíma otázkou, čo ďalej.

My veríme, že Slováci majú ještie miesto spolu s národom českým v Republike Československej. Chceme budovať tento spoločný štát a vyžívať sa v ňom kultúrne i hospodársky a mať istotu, že si snadnejšie uhájime svoju budúcnosť. Je jasné, že potreba pre zachovanie slovenského i českého národa nás núti k priateľskému vzájomnému nažívaniu. Toto je naše krédo a toto veríme.

Edmund Řehák

Z RADY EVROPY "BĚLEHRAD" BILANCOVÁN VE STRASBURKU.

První část XXX. zasedání Parlamentního shromáždění Rady Evropy stála letos znovu ve znamení posouzení dosavadních praktických výsledků Konference pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, jak se to projevilo v tzv. "pokračujícím setkání" v Bělehradě. Předložená dokumentace obsahovala sto stránek. Hlavní referát jménem Politické komise přednesl její generální referent Walther Hofer /svjcar. SVP/, pod názvem "Provádění Závěrečného spisu Konference pro bezpečnost a spolupráci v Evropě". Obsahuje 30 stran a 50 stran příloh. Je v nich přehledně seřazeno vše, co se událo při jednáních v Bělehradě v období červen-srpen 1977 a říjen 1977-březen 1978. Druhý referát jménem komise pro evropské nečlenské země přednesl Erich Menle /CDU-CSU, býv. něm. vícekonclér/, s názvem "Kontakty mezi osobami a svobodnější šíření informací". Obsahuje 20 stran.

Pokrytectví a obstrukce SSSR.

Hofrův referát líčí nejdříve přípravné práce, politické ovzduší, rozdílnost ve stanoviskách a procedurální potíže, ve kterých vynikly sovětská a satelitní delegace. V další části popisuje průběh hlavních schůzí, rušnou výměnu názorů při hodnocení dosavadního provádění obsahu Závěrečného spisu v souvislosti s lidskými právy a se státní svrchovaností, osmitýdenní docházení, jak redigovat závěrečný dokument atd. V třetí části pak klade otázku, jak hodnotit Závěrečný spis, jako počátek či konec nové politiky? A lze hned dodat, že tato otázka zůstává neodpověděna. Stejně tak otázka dalších implikací vzhledem k soustavnému měnění sovětských stanovisek a vytrvalému odporu sovětské delegace k praktickému uskutečňování lidských práv ve smyslu obsahu Závěrečného spisu z Helsink. Ostatně i klyž to referent sám neříká, bylo přece už před zahájením přípravných jednání zřejmé, že záměrem Kremlu je, aby se s "lidskými právy" už v Bělehradě definitivně skončilo. Prozatím se mu podařilo, aby alespoň v konečném prohlášení nebyly uvedeny. Západní delegace nakonec v tom směru ustoupily. Opačné projevy západních delegací na schůzích s vyloučením veřejnosti na věci nic nemění.

Helsinský text je jasný. Podle zásady č. 7, povinností každého signatářského státu je respektovat lidská práva a základní občanské svobody. Při tom není však jen právním závazkem státu k jeho vlastním občanům, nýbrž je zároveň i odpovědností vůči mezinárodnímu společenství z Helsink. Je omylem, říká referent, chtít ze zásady č. 6 týkající se nevмěšování do vnitřních záležitostí, vyvozovat nějaké alibi k neplnění závazků vyplývajících ze Závěrečného spisu. Tolerance nutně znamená úctu k názorům jiných, včetně těch, kteří odmítají přijímat "hotové pravdy". Státní svrchovanost nesmí být překážkou užívání lidských práv nebo vést k ospravedlnění jejich porušování. Nelze souhlasit s tím, aby ti, kdož se dovolávají obsahu helsinského dokumentu, byli existenčně postiženi nebo dokonce zatýkáni a vězněni. Nemá-li cenu jednotlivce, pak může stát potlačit kterékoliv z občanských práv.

Není-li alternativy pro "détente", pak ji ovšem také nelze přijímat za cenu vzdání se práva na sebeurčení a státní nezávislost. "Détente" musí být všeobecná a nedělitelná. V tomto směru je zřejmý rozpor mezi teorií a praxí Sovětského svazu. Mezi státy musí existovat rovnost práv; bez státní nezávislosti neexistuje bezpečnost. Omezení státní svrchovanosti může vyplynout jen z dobrovolné dohody mezi nezávislými státy, nikoli z "poskytnuté pomoci bratrského státu pod známkou nějakého internacionalismu, pomoci, kterou letýčným stát nechtěl. Převaha sovětské vojenské moci v Evropě vyvolává znovu palčivou otázku vratkosti skutečné evropské bezpečnosti.

Neostalinismus v ČSSR.

Referent Erich Menle vedle celkových postřehů uvedl potom poměry, jak se vyvinuly v Bulharsku, Československu, Jugoslávii, Německé demokr. republice, Polsku, Rumunsku a SSSR. Československu věnuje značnou část ve svém referátu. Z postupných vyhlášení Charty 77 vyplývá zřejmý rozpor mezi skutečnou situací v zemi a mezinárodními závazky, které vláda podepsala. Uvádí řadu případů už všeobecně známých. Dále poukazuje na to, že propaganda s "amnestií" vcelku neuspěla. Čs. občané na západě nejsou ochotni dodávat detailní informace, jak je vyžadují vládní dotazníky. Uvádí také vysoké výplatné, které čs. komunistické úřady vyžadují pro vypuštění ze svazku čs. státního občanství, dále úřední potíže s povolením k vystěhování, ke slučování rodiny a k odcestování na západ vůbec. Volnějšímu pohybu informací je soustavně bráněno pod záminkou - jak to "hájlá" čs. komunistická delegace v Bělehradě - "že mají jen sloužit k šíření a zajištění míru a vzájemného porozumění mezi národy". /Rozuměj jen ve smyslu výkladů komunistického režimu./ Rušení rozhlasových vysílání Svobodné Evropy, stanice Svoboda a Hlasu Israele stále trvá.

Ve svém projevu v plénu Shromáždění referent Komise pro evropské nečlenské země konstatoval, že po třech letech od podepsání helsinské dohody nedošlo v Bulharsku, Československu, NDR a SSSR ke skutečné změně a ke splnění nadějí, které si tamější obyvatelstvo slibovalo z vyhlášeného obsahu Závěrečného dokumentu. Německá spolk. republika vykupuje politické vězně z NDR a za tento vysloveně nesplněný "Versicherungsschein" byla už vyplacena jedna miliarda marek! Celkový vývoj v ČSSR označil jako za návrat "kurcitému druhu ke stalinismu". V líčení situace v ČSSR citoval už ve svém loňském referátu, a nyní znova, některé přípaďy z obsáhlé dokumentace, kterou jménem ČSNRA velmi přehledně a pečlivě připravila paní Anna Faltusová ve Washingtonu. V sekretariátu Komise je také obsažen elaborát RSČ, který vypracoval V.M. Fic anglicky o porušování občanských a politických práv v ČSSR a jehož francouzský překlad obstaral býv. pověřenec Raďy v Paříži Vojtěch Gruber. Dvoudenní generální debata.

V jejím průběhu promluvilo 35 delegátů. Hned po referátu W. Hofra se neočekávaně přihlásil ke slovu gen. taj. Raďy Evropy Georg Kahn-Ackermann/býv. poslanec levého křídla SPD/, který, ještě neočekávaněji projevily "obavu" aby "détente" nebyla snad narušena protisovětskými provokacemi"/?!. Celkový dojem z dlouhé generální debaty snad mohou shrnout v několika větách. Zajímavé je zjištění, že právě ti, kteří už před přípravnými pracemi pro konferenci v Helsinkách vynášeli její dalekosáhlé kladné důsledky, nyní naopak poukazují na to, že se nutně mylili ti, kdož od Helsinek a potažmu Bělehradu očekávali více, než co bylo dosaženo. Při nezávazném zasedání ve Strasburku delegáti vládních stran se velmi snažili zmírnit všeobecně rozšířený nepříznivý názor na "bělehradské setkání". U delegátů z vládních stran je to pochopitelné, poněvadž se tak snažili zmírnit odpovědnost za neúspěch svých vlastních vlád. Ostatní delegáti se netajili skepsí a ostrými kritikami falešné hry Kreslu, jak v Evropě, tak mimo ni. Kritizovali ovšem i stálou ústupčivost západních delegací. Mnozí z nich byli dokonce velmi blízko názoru, projevovanému po skončeném vyjednávání vedoucí cíl švýcarské delegace v Bělehradě: "Bylo to jedno procento úspěchu a devadesát devět procent neúspěchu!".

Nakonec i delegáti z vládních stran odhlasovali resoluci, ve které se m.j. vyslovuje politování z tak mála konkrétních výsledků a z toho, že v Bělehradě nebyl přijat ani jediný návrh pro

možnost rozšíření osobních styků a svobody informací. A toto jen potvrzuje, že politický exil nemá za co děkovat. Dostal by se tak z nepochopitelných a při tom naivních spekulací či postranních myšlenek do područí západního diplomatického psychodrama. Politický exil, pokud chce skutečně být svobodným mluvčím ujařmeného národa, má a musí mít ofensivní ideál. A nic nezabranuje jeho věcnému formulování a propagaci s inteligentní odvahou a olivářnou inteligencí. Je ovšem zapotřebí to umět. Nemělo by smysl nalhávat si do vlastních kapes: bilance "Bělehradu" je vysoce pasivní. To však nesmí znamenat, že i politická akce v exilu má být pasivní. Odhlasovaná resoluce Parlamentního shromáždění nakonec naléhavě vyzývá členské vlády Rady Evropy, aby napříště zajistily takové pracovní a procedurální metody, které by umožnily skutečné uplatnění obsahu Závěrečného spisu Konference pro evropskou bezpečnost a spolupráci.

+ + + + +

- oo VICE NEŽ 200 OSOB je v Československu ve vězení z politických důvodů a asi 30.000 dalších se každým rokem dostává do vyšetřovací vazby; praví se v posledním prohlášení Charty 77, které podepsali její tři mluvčí: Dr. Ladislav Hejdlánek, Jaroslav Šabata a Marta Kubišová a zaslali Federálnímu shromáždění. Podle dokumentu se situace v československých věznicích v podstatě od 50. let nezměnila, naopak vězeňský režim je prý mnohem ještě tvrdší. Mnozí vězňové si odpykávají nucené práce, za které dostávají "plat" ve výši 450 až 1000 Kčs; výjimku tvoří nucené práce v dolech. Jiří Lederer je vězněn na tajném místě na samotce, nemá povoleno kouřit, psát, přijímat dopisy, balíčky, návštěvy. Po ranním buzení/6 hod./ až do večerky/21 hod./ nesmí prý na lůžku odpočívat. Dokument Charty 77 dodává, že podobná "izolační opatření" chystají čs. úřady i pro další politické vězně v Československu.
- oo KONFERENCE O SOVĚTSKÉM IMPERIALISMU, první svého druhu, se konala v květnu v Lisabonu za účasti několika set delegátů z různých končin světa, i disidentů z východní Evropy. Její charakter prý neměl být vysloveně antikomunistický. Pranýřován měl být sovětský "sociálfašismus" a jeho snaha podrobit si celý svět.
- oo MEZI ETIOPSKOU VLÁDOU Mariana Mengistu a kubánskými poradci to nehraje; soudí tak západně evropský "Die Welt" s odvoláním na informované kruhy v Addis Abebě. Etiopie prý počátkem května vyhostila kubánského velvyslance /a rovněž jihojemenického chargé d'affaires/ za to, že se společně se sovětskými experty pokusili donutit nynější vojenskou juntou k odstoupení a nahrazení marxisticky orientovanou civilní vládou. K vládní změně mělo dojít letos v září a měl jí být přítomen prý i Leonid Brežněv osobně. Kubánci také umožnili návrat do země Negede Gobeze, vůdce etiopské extrémní levice; extrémista se dodnes ukrývá na kubánském zastupitelském úřadě, který však obklíčila a hlídá armáda. Gobeze je politickým odpůrcem Mariana Mengistu.
- oo NIC SE NEZMĚNILO. Stejně jako za časů tak zvaného stalinizmu nesmějí českoslovenští vězni ani dnes oslovovat své strážce "soudruhu, soudružko" nýbrž striktně jen "pane, pani". Vězeňská správa má však právo volit oslovení podle svého uvážení.

oo "EDICE -PETLICE" z dvanáctiletky XY v městě YZ nám poslala zcela volně a po česku přeloženou kapitolu z Tacita popisující situaci..... ve starém Římě/?/:

...."mládež se dělila na ty, kteří poučení, ač málo, rodinami nebo příbuznými, setrvali v tradici národní-- a na ty, kteří zma-
tení scholastikou, opakovali slova přítomna a budoucna, ač dobře ne-
věděli o logice a pravdě možností. Konečně pak na ty, kteří kráče-
li do života, jakoby už jej prožili a zcela nic neočekávající ne-
chávali se unášet bahnem okolí, jemuž zcela, zcela nic nepřinášeli.
A tak jsou^{ce} otupení a omámeni pomyslnými lákadly prožívali dny
jako ostatní obyvatelé Říma, bez iniciativy, bez radosti, bez zájmu
o to či ono a lhostejní pomalu k tomu polévati ruku pomocnou
trpícímu, hladovějícímu či umírajícímu kdekoli.

Obec se dělila na podplatitelné kohorty a na skupiny se společ-
ným znakem zlhostejnosti pro věci budoucí. Senátorům lahodilo vý-
sostné a unikátní postavení veřejné immunity a ochrany-a jím pod-
řízení napodobovali na všech stupních čnu nevyřčenou zákonnost
nežetknutelnosti k absurdu.

Výměna zboží vážla a zlálo se, že už ani cena pecunií není brána
jinak, než jen, jako dočasné, zanedbávané oběživo. Vše tedy na-
svědčovalo tomu, že úpadek mravů nedá dlouho čekat na spekulaci.
Vzájemnost a lidství vytrácely se rychlým tempem ve všech odvět-
vích a profesích. Čestnost, řád, pořádek lišily se diametrálně ve
všech koutech města"....

oo VE STUDENÝ ALE JASNÝ DEN 7. BŘEZNA 1978 položil americký chargé
d'affaires v Praze Robert Frowick věnec na hrob prvního prezidenta
republiky Československé. Amerického diplomata doprovázelo několik
dalších členů velvyslanectví. Na hřbitově již byli členové Masary-
kovy rodiny a jiní čs. občané, a někteří položili na hrob zakla-
datele Československé republiky květiny. I další osoby přicházely
ke hrobu bývalého prezidenta s kyticemi jarních květů.

Americký chargé d'affaires Robert Frowick položil na hrob věnec
se stuhami s českým a anglickým nápisem "Od amerického lidu" a
sám pronesl krátký projev: "Věnec, který pokládám na hrob T.G.
Masaryka jménem amerického lidu, má letos zvláštní význam protože
do letošního roku spadá několik významných výročí. Letos před 60.
lety, když skončila první světová válka, vytvořil Tomáš Masaryk s
pomocí prezidenta Woodrow Wilsona československý stát 28. října
1918. Oba tito velcí státníci, Masaryk i Wilson, byli zastánci ná-
rodního sebeurčení. Také nemůžeme zapomenout, že před třiceti lety
skonala tragickou smrtí další Masaryk, vlastenec a člověk věrný
ideálům sebeurčení, demokracie a lidství. Klaníme se dnes památce
jak Tomáše Masaryka, tak Jana Masaryka a znovu se zavazujeme ctít
zásady sebeurčení a demokracie. Jak jednou řekl Tomáš Masaryk:
"Demokracie je politickým projevem ideálu lidství."

/Zpráva z Washingtonu/

oo Z PROJEVU VELVYSLANCE USA ARTHURA GOLDBERGA, proneseného na závěr
konference v Bělehradě, která měla zkontrolovat plnění dohody pode-
psané v Helsinkách r. 1975: "Pokusy potlačit pravdu-ať v Bělehradě
nebo Jona-pravdu nezmění... Víme, že ne všichni dodrželi závazky,
které na sebe ve věci lidských práv vzali. Někteří ani nemínili
je dodržovat. Americká delegace upozorňovala, někdy s rozhořčením,
na incidenty odporující ustanovením helsinské dohody o lidských
právech a základních svobodách. Nemůžeme ani v budoucnu přehlížet
a mlčet k pronásledování pro náboženskou víru, ani když se etnickým
menšinám upírá rovná právnost, jestliže se snaží zachovat si jazyk
a kulturu."

MINULO ŠEDESÁT LET- ještě připomínka událostí v Rusku 1917/1918.

"Malý evropský ostrov míru, Švýcarsko, ze všech stran ohrožený světovou válkou, je roku 1917 plný dusné vzrušující aktivity. Malí i velcí agenti posílají vyslaneckým přidělcům denně celé svazky pravdivých i vymyšlených informací a tito je postupují dál svým vládám. Je to šílené lovení zpráv o všem možném a kde kom. O jednoho muže se toto bláznivé zpravodajství nezajímá; nebydlí v luxusním hotelu, nevyhledává kavárny, zdá se bezvýznamný, nevyhledává ani společnost. Žije v Curychu se svou ženou zcela skromně a nenápadně u jakéhosi příštípkáře, za řekou Limmatem, na Starém městě v úzké hrbolaté uličce. Jeho sousedy jsou pekařka, Ital a rakouský herec. Obyvatelé o něm vědí jen, že hned s každým nemluví, že je Rus, s těžko vyslovitelným jménem, který uprchl před léty z vlasti a nyní se nezabývá žádnými významnými obchody. Zato pravidelně den co den chodí ráno v devět do knihovny a sedí tam a studuje, dokud se knihovna nezavírá. Po obědě je zase první v knihovně a sedává tam do šesté hodiny večerní. Ještě se ví o něm to, že byl v Londýně redaktorem malého radikálního ruského emigrantského časopisu a že v Petrohradě vedl jednu politickou frakci. Ví se o něm dále, že o nejvýznamnějších osobnostech socialistické strany mluví tvrdě, opovržlivě, odsuzuje jejich metody, označuje tyto za zcela falešné. Je známo, že občas svolá schůzku do malé proletářské kavárničky, kde se sejde nejvýš 15 až 20 lidí, většinou mladých. Nikdo ho však nepovažuje za důležitého, ba ani na tolik ne, aby stálo za to pamatovat si jeho jméno Vladimír Uljanov-Lenin. Vždyt byli u příštípkáře.

Je 15. března 1917, hodiny ukazují devátou a místo, na kterém sedává nejlochovilnější návštěvník knihovny, je prázdné. Na cestě do knihovny ho potkal ruský přítel a přepadl ho zprávou, že v carském Rusku vypukla revoluce. Lenin tomu nechce ani věřit- je zprávou ohromen. Hned spěchá krátkými ostrými krůčky k novinovému stánku na břehu jezera a tam před redakcí novin sleduje zprávy hodinu co hodinu a ze dne na den. Zpráva o revoluci je pravdivá. Rázem mu připadá, že všechny oběti války, miliony mladých, kteří padli- nebyly nadarmo. V novinách se objeví Gorkeho lakonický telegram "Vraťte se všichni domů! Sjednotit se! Ještě jednou nasadit život a zasvětit jej ruské revoluci. Nadšení ale vystřídává brzy zrazující poznání. Unorová revoluce není revoluce o které sníl, není to "ruská" revoluce, je to palácové povstání proti carovi, zosnované anglickými a francouzskými diplomaty, kterým se má zabránit, aby car neuzavřel s Němci mír. Není to revoluce lidu, který chce svá práva, radikální revoluce v duchu Karla Marxe.

Lenin ví jedno- chce domů. Přes dohovorové země má ale cestu uzavřenou jako revolucionář, přes Německo a Rakousko jako ruský příslušník- občan nepřátelského státu. Od německého císaře Viléma může ovšem dostat svolení spíše než od Miljukovova Ruska nebo od Poincaréovy Francie. Německo potřebuje v předvečer amerického vyhlášení války mír s Ruskem stůj co stůj. Revolucionář, který bude dělat francouzskému a anglickému vyslanci v Rusku potíže, je císařskému Německu vítaný pomocník, přestože ve svých spisech ono Německo zahrnoval urážkami a hrozbami. Ve smyslu platné morálky je to ale prostá velezrada, vstoupí-li s vědomím nepřátelského generálního štábu za války do nepřátelské země a projede-li jí! Tím může zkompromitovat i vlastní stranu a vlastní věc, poněvadž to znamená, že byl poslán do Ruska jako agent německé vlády, aby pomohl uskutečnit okamžitý mír.

Švýcarští sociální demokraté dávno navázali jednání o návrat ruských revolucionářů legálním způsobem. Ale Lenin se za svou osobu už rozhodl a na vlastní pěst a odpovědnost uskutečňuje jednání s německou vládou. Oba, Lenin i německá vláda, mají naspěch. Dne 5. dubna 1917 vyhlásily totiž USA Německu válku. Fritz Platten, sociálně demokratický předák dostane 6. dubna v poledne tuto pamětihodnou zprávu "Záležitost v žaloucím smyslu vyřízena". Dne 9. dubna 1917 v půl třetí odpoledne pohybuje se od restaurace "Zähringerhof" k curyšskému nádraží hlouček špatně oblečených lidí s kufrů v rukou. Je jich s ženami a dětmi 32. Společně poobědvali a podepsali dokument, že je jim známo, že prozatímni ruská vláda je rozhodnuta považovat všechny Rusy za vlastizrádce, kteří cestují přes Německo. Podepsali s plnou odpovědností a souhlasí se všemi podmínkami. Jejich příchod na nádraží nevzbudí žádnou pozornost. Švýcarská dělnická strana odjezd neschvaluje a proto své zástupce neposlala. Jen několik Rusů, kteří přišli se ještě snaží odradit Lenina od nesmyslné a riskantní cesty. Ale rozhodnutí už padlo. Zaplombovaný vlak se rozjíždí k Schaffhausen, ke Gottmanlingen, k německé pohraniční stanici. Jsou 3 hod. a 10 min. Od tohoto okamžiku jdou hodiny světa jinak.

Po prvním nezdaru a ústupu zpět do Finska, Lenin sbírá revoluci potřebnou moc v ulicích Petrohradu. Je podporován americkými obchodními domy Schiff, Loeb a Morgan, a účastí početných ruských skupin, zejména z USA. Jeho revoluce, "ruská revoluce" vypuká uprostřed běsnění světové války, uprostřed duchovní anarchie, která se vzrývá v celé Evropě. Na zničení Ruska stačily komunismu 3 roky. Jejich bilance - miliony lidí popravených, miliony zemřelých hladem a morem, miliony umírající pozvolnou smrtí v koncentračních táborech. Je zardoušen průmysl i zemědělství. Náboženství Svaté Rusi, nad kterou vládnou političtí komisaři, je vehnáno do katakomb. Po dalších letech Stalinovo Sovětské Rusko uzavírá smlouvu s Hitlerovským Německem a po druhé světové válce mění své spojence nebo sousedy ve své satelity.

Tu se však v tomto světě krutosti a násilí začne nezadržitelně rodit, co nikdo nepředvídal. Nové "vzkříšení" hodnot. Jeho předzvěstí je lychtivý návrat mladé generace k četbě Tolstojova "Nemohu mlčet", a Dostojevského "Zápisů z mrtvého domu". Boris Pasternak píše zbožného "Doktora Živaga". Musel zemřít a jeho žena Olga i adoptivní dcera Irina Ivanska byly odvečeny do koncentračního tábora. Celou novou generaci Sovětského Svazu ale nelze zavřít. Ta již poznává svobodu myšlení a opěvuje ji. Evžen Jevtušenko píše "Vyšli jsme do ulic a recitujeme básně před těmi, kteří jim chtějí naslouchat ... Máme dnes v Moskvě více básníků, než kdy jindy v dějinách. Před pomníkem Majakovského, který kdysi hořel pro sovětskou revoluci, na místě, kde byla kdysi zbořena katolická katedrála Krista Krále, se čte Majakovského satyra "Štěnice" a volá se "chceme více knih, které mluví o růžích a o snech". Šíří se stati z Dušiševových "Novoročních pověstí": "Materialismus umírá - nechte jej zemřít - ale ideje - myšlenky ať se neztratí." Básník Jevtušenko jede na Západ, navštíví Portugalsko a 13. května 1967 se zúčastní pouti k Panně Marii Fatimské. Zul boty a prošel kamenitou cestou s tisíci prostých lidí, kteří putovali celé dny, aby se na místě zjevení pomodlili a poděkovali za to málo co mají. Jevtušenko, klečí s řadou miliony poutníků na Cova da Iria, aby přijal požehnání Svatého otce Pavla VI. a v tomto obrovském shromáždění se modlí za obrácení Ruska. Je dojat a veřejně slibuje, že o Panně Marii Fatimské napíše velkou báseň. Na scénu přicházejí další - Meyer, Borisov, Baranov, Alexander Amalrik, Jurin, kritik Dzynba. Alexander Solženicyn uveřejňuje

skladbu "Jeden den Ivana Denisoviče" a ve vyhnanství "Souostroví Gulag".

Svobodný svět se v průběhu 10ti let dozvídá o dalších a dalších disidentech a podzemním Samizdatu, o ruském hnutí za svobodu projevu a za svobodu vůbec - a začíná přijímat jeho při za svou vlastní. A tak se k šedesátému výročí Sovětů pomalu plní proroctví Victora Huga: "Žádná moc nezadrží myšlenku, jestliže uzraje".

V.3.

- oo SKUPINA UKRAJINSKÝCH EXULANTŮ v Paříži uspořádala demonstraci při příležitosti odhalení busty básníka Tarase Ševčenko sovětskými diplomaty. Ze zástupu, v němž byl rovněž matematik Leonid Plušč, se ozývala hesla požadující svobodu pro Ukrajinu.
- oo "ČESKOSLOVENSKO se chystá uvítat své drahé sovětské přátele a především Leonida Brežněva". Tohle nenapsalo v předvečer příjezdu sovětské delegace do Prahy Rudé právo, jak bychom očekávali, nýbrž sovětské Izvěstije. Po této sebechvále věnoval list celý úvodník ~~skvělým~~ vztahům obou zemí a stran. "Není žádná otázka, na níž by KSSS a KSČ neměly naprosto shodný názor" napsaly Izvěstije, zrekapitulovaly třicet let těsné politické a hospodářské spolupráce od února 1948 do dneška, jen o vojenské intervenci v srpnu 1968 se ani slůvkem nezmiňují.
- oo ČESKOSLOVENSKÁ STRANA LIDOVÁ měla dora před jarem 1968 "povolenných" asi 19.000 členů. V srpnu 1968 jich bylo registrováno 105.000, dnes se jich ještě drží asi 50 až 60.000. Tiskový orgán Lidová Demokracie má nyní náklad asi 220.000 výtisků ve všední den, v sobotu necelých 300.000. Nejsilnější krajské organizace jsou na severní a jižní Moravě, nejslabší v severních a západních Čechách. Průměrný věk členstva se pohybuje kolem padesáti let. Mladí přistupují jen výjimečně. Při totální zglajchšaltování "strany" se tomu nelze divit. Naproti tomu je mezi křesťansky uvědomělou mládeží pozoruhodný, ovšem ilegální zájem o moderní křesťansko-demokratické koncepty politické, o které usilují KD strany a KD hnutí ve svobodném světě.
- oo BORIS RABOT, donedávna vysoký úředník a funkcionář v oblasti sovětské zahraniční politiky, kterému se podařil útěk na Západ, upozorňuje na ještě jiné ruské dissidentské hnutí nežli jaké známe z projevů a demonstrací skupin odvážných a uvědomělých intelektuálů. Podle jeho líčení v televizním vysílání ZDF jsou desetitisíce straníků na vysokých místech aparátu v opozici proti dosavadnímu režimu. Většinou ovšem nesohlasí spíše s jeho formou než s jeho marxistickou koncepcí. Liberálních demokratů prozápadních tendencí je mezi nimi poměrně málo a nejsou zvláště aktivní. Naproti tomu je velmi mnoho stoupců socialistického modelu jugoslávského, maďarského i východoněmeckého. I mezi prorožňovými straníky a na místech nejvyšších je prý rozporů habaděj. Známý byl a je odboj Šeljepina, dřívějšího šéfa KGB, proti Brežněvovi. Vláda SSSR prý ve skutečnosti nemá zdaleka takovou sílu jakou předstírá - jak vůči zahraničí, tak vůči vlastním lidem doma.

A R G E N T I N A

Ano, milý příteli, redaktore Zpráv, napiši vám o Argentincích. Ale jestliže moje líčení uveřejníte, at má čtenář na vědomí, že jsou to mé názory, za které redakce nezodpovídá. Moje zpráva bude totiž negativního rázu, když mám mluvit pravdu, a točci. Jak asi čtete v novinách, hospodářská situace Argentiny jde od deseti k pěti, spíše ještě od deseti k nule, a to se bude v mém povídání odřízet. Začnu vtípem, který se tam vykládá: Když už Argentina byla zcela na huntě, rozhodla se vláda ji prodat v dražbě. Vyvolávací cena 100 miliard dolarů-žádný zájem. Tedy 50 miliard-opět žádná nabídka. Deset, pak pět a nakonec jen jedna miliarda a žádná ruka se nezdvihla, aby dražila. Pak se ale hlásí jeden z přítomných k slovu: "Dám za tak bohatou zemi 200 miliard dolarů, to je dvojnásobek vyvolávací ceny. Ale podmínka, že kupuji jen zemi-musíte odstranit všechny Argentince". Moje mínění jest totožné. Podobných vtípů, které ovšem kolportují jen evropští přistěhovalci a které Argentinci nelibě nesou, jest nepřehledná řada. Podle jednoho z nich se říká, že prezident či vláda, která později přijde k funkci, je vždy horší než předchozí. Všechny nectnosti předchozí přejímá a ještě k tomu přidá svoje.

O povaze Argentinců svědčí to, že se jim říká "Prušáci Jižní Ameriky". Sami říkají o své zemi "es un gran pais", česky "je to velikánská země". Ovšem tím myslí duševní kvality, ne rozlohu. Peron k tomu přidal "Lo mejor, que tenemos es el pueblo", česky "to nejlepší co máme je lid". Věnujme se nejdříve tedy té duševní kvalitě. Školství bylo až do poslední války silně zanedbané. Peronovi se musí přiznat, že v tomto směru zavedl povinnou školní docházku/ale současně zakázal jinojazyčné školy, aby tím docílil více politického vlivu na školní mládež/. U kolem školy jest ovšem nejenom naučit číst a psát; hlavně se v dětech pěstuje přehnaný nacionalismus. Učí se, že Argentina jest nejlepší země na světě; tím se ovšem ten "prušácký" duch dále vyzdvihuje a vzniká nenávist proti cizincům. Ovšem každý, kdo se v Argentině narodí, jest Argentinec, a je ku podivu, jak silně děti evropských přistěhovalců se během školní docházky mění na argentinské nacionalisty. Argentina je ohromný tavící kotel národů; ve druhé generaci již nikdo neví, že jeho rodiče byli Evropané. Při tom však za vše, co má Argentina dobrého, musí být vděčna Evropanům a jejich potomkům.

Města se ohromně rozrůstají. Buenos Aires se svým širším okolím jest s Paříží, New Yorkem a Tokiem největším shromaždištěm lidí. Celá Argentina má asi 22 milionů obyvatel a z toho skoro deset milionů žije v Buenos Aires a okolí. Proč? Všichni odcházejí z venkova; považují zemědělství a chov krav za něco méněcenného, ačkoliv právě v tom je bohatství země. Také město Rosario/s širším okolím/ má přes dva miliony obyvatel, okolo 1 milionů má město Mendoza, Córdoba atd. Vnitrozemí je skoro vytlidněno. Necht k zemědělství a k chovu krav vyhání lidi do velkých měst-a k tomu i lepší výdělky a hygiena. Ve vnitrozemí, t.j. na statcích/říká se jim "estancia", je jen výjimkou kanalisace. Voda, protože je nutná, se čerpá větrným kolem. Někdy je u takové estancie malá vesnička, tam hospoda a to je vše. Nejsou biografy, mládež nemá taneční zábavy, které by ji přitahovaly a tak u té estancie zůstává jen pár zaměstnanců. Jest těžkou vinnou majitelů těchto statků, že platí jen nízké mzdy. Pak zůstávají ve vnitrozemí jen ti, kdož nechtějí moc pracovat a jimž postačí to málo co mají platu nebo primitivní zemědělství,

kterým obdělávají jen tolik, aby měli živobytí. V městech stát a obce vydržují sami mnoho zaměstnanců. Ti moc nepracují, ale dostávají dobré platy. Jsou to voliči a podporovatelé režimu, který jest právě u moci. Neboť Argentinec nemá zasaďu podporovati takový onaký režim; podporuje ten, který mu platí. Státní zaměstnanci bydlí dobře, mohou si to dopřát, vydávají za zábavu a město kvete. Kolem města jsou ubohá předměstí. Snad pár ulic má větší domy; normální tanejšší usedlíci si staví postupně vždy malý domek, za nějaký rok přistavují nějakou místnost a rodina zůstává z úsporných důvodů pohromadě. Dochází k přelidnění takových bytů. Jest zcela normálním zvykem, že v jedné místnosti bydlí třeba i deset lidí. Postele - to jest nepsané pravidlo - jsou vždy dvě až tři nad sebou. V jedné posteli spí více osob. Vyjímkou jsou jen ony domy, kde sídlí státní či obecní úředníci s dobrým platem, ani ne ovšem o palácích ročin, kterým patří velkostatky. Ti, kdo mají dobrý plat, utrácení svůj příjem bez rozmyšlení. Šetření nikdo nezná. Naopak, město žije z toho, co utrácení ti, kdo mají větší příjem. V Buenos Aires jsou dvě velké ulice, které žijí jenom z toho, co jiní utratí. Ulice Florida / jen pro chodce / je plná luxusních obchodů, lidí, kteří nic nedělají a "slečen"; ulice Lavalle - ulice biografů. Na Floridě jest restaurace, zábavní místnost nebo kavárna / tam se jí říká "bar" / v každém domě a v ulici Lavalle je v každém domě biograf a k tomu ještě i "bar". Tam žije město Buenos Aires svůj noční život, který trvá do raných hodin a který na druhé straně představuje živobytí velké části obyvatel. O práci se tito lidé nestarají, zato zde kvete krádeže. Argentinec se vůbec o práci nestará. Do úřadu se většinou chodí jen podepisovat přesněční listiny. Každý se bude ptát, jak to stát může vydržet. Nemějte obavy, na to jsou daně a cla / neobvykle velká nejen z toho důvodu, aby stát měl příjem, ale také aby vše co se v zemi vyrobí se mohlo prodat /. A když to nestačí, pustí se trochu dále stroje na tisk bankovek. V r. 1948, když jsem přišel do této země, se za 1 dolar platila 4 pesa. Peron přišel k pokladně přetékající zlatem. - v r. 1945 tam byly 4 miliardy dolarů utržené za maso a obilniny, které válčící mocnosti potřebovaly a Argentina draho prodávala. Když byl v r. 1955 Peron vyhnán, platilo se za 1 dolar už okolo 30 pesos. Rozhazoval státní peníze plnými rukama, aby si získal popularitu; nezůstává sám daleko od rozkrádání státního majetku, a státní pokladna byla prázdná. Ti, co přišli po něm, dokázali inflačně "zdvihnout" dolar až na 1600 pesos za 1 ks. To mluvím o r. 1972, kdy jsem tam ještě byl. Dnes mi přátelé píší, že dolar už stojí desetinasobek. Proto nikdo nešetří, nemá to cenu. Co se letos ušetří, je příští rok bezcenné. Hypotéky neexistují, nejvýše na jeden rok!, při čemž se musí platit "černý" doplatek úroku, který tak dostupuje na 35 až 40%. Hospodářský život ale běží. Každý vydělává protože ceny rostou ohromným tempem. Jinde v Evropě obchodník se snaží druhého podbídnout levnější cenou, kdežto v Argentíně je zvykem, že když jeden zvýší cenu čehokoliv, jeho konkurenti okamžitě zvednou cenu také. Ten kruh je bez konce. Začal ho Peron, ale ukázal se jako hotové nevinátko proti svým následovníkům. Jím zavedený vyrovnávací systém cen a zákaz jejich zvyšování mu přivedl popularitu ale také zisky všem výrobcům a obchodníkům. Proto tam tehdy tolik lidí zbohatlo; evropští přistěhovalci svou práci a chytrostí, Argentinci vyžíráním státní pokladny a úplatky. Úplatky, je v bec věc sama o sobě; říká se, že v krvi Argentinců je krom krvinek spousta zvláštních tělísek, způsobujících úplatkářství. Někdy v r. 1950 neb 1952

jsme my Češi měli vztah k jednomu případu: Poslanec Malecek, Argentinec, ale zřejmě potomek českých přistěhovalců, měl finanční skandál ve sněmovně a byl zbaven mandátu. Ptal jsem se na důvod: "Byl jen poslancem a kradl jako ministr....".

Evropští přistěhovalci říkají, že 50% lidí v Buenos Aires nepoctivě získává své příjmy a druhých 50% že myslí na to, jak té prvé polovici nepoctivě peníze odejmout. Znáte všichni zásadu pojišťování, že premie se platí dle rizika. Jeden Čech, který bydlí v jednom jižním/to "jižní" je důležité, tam speciálně bydlí lidé, kteří se práce štítí/ předměstí, chtěl pojistit bytové zařízení. Ano, beze všeho to anglická pojišťovna převezme, ale vzhledem k riziku v oné končině je roční premie 24%. Čili za 4 roky bude už pravděpodobně vše ukradeno. Ta jižní předměstí Buenos Aires jsou vůbec semenišťem lidí, jichž se nutno obávat. Do provinčního města La Plata se musí z Buenos Aires jet přes ona předměstí. Když jsem se náhodou zdržel a vracel se za tmy, jezdil jsem beze světla a nedovoleně velkou rychlostí. Raději jsem riskoval zastavení policií než přepadení tamějším obyvatelstvem. Konečně s policií jsem se vždy urovnal úplatkem. Nestalo se mi nikdy, že by policista odepřel přijmout úplatek. Někdy si přímo diktoval kolik chce. Potvrzenku ovšem nedal, jen některý prohodil "to je na pokutu, odvedu to úřadu". Nikdy ale od úřadu potvrzení nedošlo.

Jak jsem už uvedl, město Buenos Aires žije zejména z platů státních úředníků a z toho, co patří k provozu velkoměsta. Ale jsou tu i továrny. Stát podporuje rozvoj továren tím, že vše co se dováží je postiženo vysokým clem a případně ještě povolenacím řízením a jinými zábranami. V argentinských továrnách/vyjímám továrny na zpracování masa, jejichž výrobky jsou kvalitní a levné a nacházejí dobrý odbyt v celém světě/ se vyrábí vše. Není tam určitý směr produkce. Protože je známo, že domácí výrobky jsou špatné a výroba drahá, vše v zemi vyrobené se považuje za méněcenné. Ale prodává se dobře pro svoji nízkou cenu proti zboží dovezenému. Jedině tak mohou továrny existovat, protože pracovní výkon dělníků je nízký. To je všeobecné pravidlo. Byl jsem několik let vedoucí administrativy továrny na elektrické stroje. Mezi jiným jsme vyráběli elektrické svářečky. Proti svářečce z USA byl počet pracovních hodin k výrobě téže svářečky v Argentíně více než dvojnásobný a kvalita podřadná. Ovšem doprava a zejména cla zvýšila cenu oné americké svářečky tak, že byla nakonec dražší než argentinská/nehledě na to, že dovozní povolení se neudělovalo pro takový produkt, který se v zemi vyráběl a tak spotřebitel musel argentinskou svářečku koupit chtě nechtě/. Denně se musí/píši ze zkušenosti/ počítat s absencí 15-25%; když náhodou příjdou všichni, zaměstnanci v továrně o sebe klopýtají a továrna musí zbytečně platit mzdy.

Organisace odborů je poměrně dobrá, stávky jsou časté a hojně i vládou podporované, nebo aspoň trpěné, ale v každém oboru jest řada těch, kdo chtějí býti vedoucí. Často mluví zbraně a neoblíbený vedoucí jest umlčen navždy. Při stávce jednotlivé závodní rady posílají hlídky-piquety-před cizí továrny, aby bránily ve vstupu těm, kteří by chtěli pracovat. Za jedné stávky chtěla přijít pracovat telefonistka, protože chtěla dokázat loyaltitu k vedení. Hlídka z cizí továrny ji zachytila a telefonistka se dovnitř dostala nahá, aby zachránila život. Její prádlo si "člníci" pro legraci házeli po chodníku. Kdo chce vésti průmyslový podnik, musí svému oboru velmi dobře rozumět a musí mít k sobě někoho, kdo poměry ovládá. Kdo je spojen s nějakým veřejným funkcionárem může

prodávat produkty za přehnané ceny státu. Ovšem onen veřejný funkcionář participuje na ceně. Mnohdy se založí továrna nebo její oddělení jen proto, aby se mohlo prodávat státu. Ovšem nutno si pospíšet, než se změní režim a onen "kontakt" zanikne. Dělníci v takových továrnách mají dobré platy, snad až příliš dobré za málo práce. Z těch platů žijí všechny ony zmíněné rodinné kolektivy, kde vždy pracuje, nebo v určitý den jde do práce, jen několik z mužů. Ostatní žijí z toho, co tyto vydělají. Chodí se pracovat jen tolikrát, jak je zapotřebí na dnešní živobytí. Co bude zítra, o to se nikdo nestará; buď některý z členů kolektivu přinese peníze, nebo se živobytí prostě ukradne. Často se přihodilo, že u skladu velkoobchodu byli šeféři přepadeni a celý náklad odvezen do středu takového sídliště pochybných živlů a veřejně rozdělen. Policie nezakročuje, riskovala by hlavu. Věru se v Argentíně lehce vydává a také lehce vydělává.

Vlastní bohatství Argentiny jest ovšem v půdě. Ta jest tak bohatá a úrodná, že všechno to vyhozování peněz unese. Výdělek majitelů půdy jest přímo ohromný. Většinou rodiny mocných majitelů mají půdu z té doby, kdy se země jen okolíčkovala, aby se stal majitelem ten, kdo okolíčkoval. Dnes už je to sice rozděleno na syny, vnuky atd., ale přesto má každý tolik /z těch kdo přišli v době kolíčkování/, že mu stačí ke knížecímu životu. Statku "estancií", který má jen asi 10.000 či 20.000 hektarů, se říká "campito"-políčko. Jsou statky s rozlohou statisíce hektarů a nikdo ani neví ani nezkoumá, co jest pod zemí. Říká se jen, zejména pod Andami, že půda je přesycena kovy, ale nikdo nemá zájem se do pátrání pouštět. Stačí maso, které se získá z krav. Chov jest velmi jednoduchý. Jen se pořídí napajedlo - a jinak se už nikdo moc o krávy nestará. Chov se provádí velmi jednoduše. Udělají se dvě přibližně stejné ohraady. Do jedné se naženou krávy s úkolem letošní rok snásti trávu a nítí telata. K tomu se vžene do ohraady také příslušný počet býků. Mezi těmi dvěma ohradami jsou dvířka, která se otevřou jednou do roka a dobytek se vžene do druhé půlky. Při tom jsou mladí býčci hned odvezeni na jatka a telata se ponechají jen zcela malá. Když dobytek během roku onemocní, nikdo se o něj nestará; nechá se padnout a mravenci a jiní drobní brouci musejí vykonat dílo hrobařů. Kostra zůstane až do konce roku, kdy se na ní přijde při tom, když jsou zdravé krávy hnány do druhé půlky ohraady. Mléčné hospodářství se nepěstuje, poněvadž by dojení vyžadovalo mnoho zaměstnanců. Takhle celá taková estancia vyjde jen s několika osobami, což jsou oni známí gauchové. Jejich platy jsou malé. Za to tím větší jsou platy správ, které úřadují v Buenos Aires, sou to většinou příbuzní majitelů, nebo dokonce spolumajitelé. Žijí přepychově, přispívajíce k již vyličenému životu v hlavním městě.

Dobytkářství jest věnován střed, středozápad a středosever země. Je promíseno obilnářskou produkcí, včetně pěstování slunečnic, ze kterých se tlačí olej, sojy a více na severu luštěnin, tungu a čaje maté. Každý, kdo zemědělství v tom kterém oboru rozumí a práci se věnuje, má úspěch. Jak už řečeno, je to bohatství a úrodnost země, co přináší tolik zisku ve vnitrozemí. Obilnářské končiny jsou obdělávány ve velkých lánách pomocí strojů; opět tedy bez mnoha lidských sil. Produkty se dováží do měst, kde z nich žije celá řada překupníků. Také každý, kdo provádí řemeslo, věnuje se mu a rozumí mu, musí mít úspěch. Chudáci jsou prostí neodborní dělníci. Tam jest sociální nebezpečí země. Drží je na uzdě vojsko a policie, dobře placené a udržované v každém trochu větším městě. Vojsko jest placeno ze státní pokladny. Samospráva měst a menších obcí sice fer-

málně existuje, ale jest slabá, zejména po finanční stránce.

V provincii Tucuman na severozápadě země se pěstuje cukrová třtina. Rodí se v neobvyklé hojnosti a cukrovary vydělávají enormní částky. Takový cukrovar se amortizuje za 3 až 5 let. Ovšem zaměstnanci-dělníci-mají malé platy a to jest právě to co umožňuje tak velké výdělky majitelů. Dělníci jsou zvyklí na to málo vydělávat a pracovat jen v kampani; nikdo se nestará o to, z čeho žijí mimo kampan. Většinou ani nemají řádný byt, bydlí ve vozech, se kterými jezdí do onoho podniku, který je právě angažuje. Jejich bída je nevýslovná, ale sami jsou mnoho vinni, protože nechtějí moc pracovat. V době kampaně a brzo po ní i před ní je v provincii Tucuman velké horko a tu se nelze tolik divit, že se jim moc do práce nechce. Oni ovšem pracovitostí nevynikají ani když horko není. Když Peron přišel k moci nařídil vládním nařízením zdvojnásobení jejich platu. Dělníci pak chodili do práce jen každý druhý den; to co vydělali dříve při minimálních platech, stačilo jim pak, když bylo zdvojnásobeno, na dva dny. To je všeobecná mentalita argentinského zaměstnance; pracovat jen tolik, kolik je nutné na nuzné živobytí. Zahálka je více oblíbená než práce.

V území od asi 42 rovnoběžky na jih/Argentina je na jižní polokouli a tudíž více na jih, znamená více k jižnímu polu, věčnému ledu/ je půda vůbec neobdělána. Kdyby se tam do obdělávání pustili zemědělci, našli by tam výživu miliony lidí. Ale musili by pracovat a přemáhat těžké klima. K tomu není nejmenší chuti a tak na celých těch územích, velkých jako půl Evropy, se nepěstuje nic a žijí tam jen ovce. Ony pozemky patří jen pár rodinám a chov ovcí se provádí stejně jak shora vyličené u chovu krav. Vlastně ještě jednodušeji. Tam nejsou žádné ohrady a žádná napajedla; to si ovce musí sama najít, aby přežila. Majitel jen v době stříhání vlny posílá stříhače; ne jako zaměstnance ale jako samostatné podnikatele, kteří dostanou podíl na ostříhané vlně. Žijí jsou tito stříhači z ovcí, které pro svoji potřebu zabijí. Kolik, na tom nezáleží. Slyšel jsem jednou, že určitá rodina tam má 28 až 30 milionů ovcí. Kolik je jich skutečně, nikdo, ani majitelé, neví..

Kapitolou zcela zvláštní je petrolej. Je ho na jihu nezměrné množství, ale Argentinci ho neumějí těžít a nechtějí připustit, že by se to měli učit. Čas od času se těžení petroleje pronajme cizím, zejména Severoamerickým společnostem, časem se jim toto právo odejme a vše se "znárodní". Ale nikdo neví co a jak dále; petrolej zůstává nadále pod zemí nebo pod mořem.

Můj závěr: Argentina bude žít stále dále-ale jest to tanec na kře ledové. Kdyby tu dělníci jednou provedli revoluci, pak tam bude anarchismus. Nemusí mít nikdo obavy z komunismu. V Argentině má každý svůj vlastní názor, a to by komunisté nedali pod jeden klobouk. Ale nepořádky a anarchismus-ty jsou tu přede dveřmi.

Dr. J. Štrobach

/ V poslední době je Argentina předmětem zájmu nejenom úzké vrstvy politiků ale - v souvislosti s mistrovstvím světa v kopané - také velice široké sportovní veřejnosti. Stať, kterou otiskujeme, byla napsána těsně před posledním argentinským převrácením. Ten sice změnil relace politické ale nikoliv vztahy společenské a hospodářské jak je popisuje autor, který v této zemi prožil více nežli dvacet let./

STŘEDOZEMNÍ MOŘE - OBŘÍ KOŠ NA ODPADKY.

Dne 12. února v Ženevě ratifikovalo šest států konvenci o ochraně Středozemního moře před dalším znečišťováním: Španělsko, Tunisko, Maroko, Libanon, Jugoslavie a Malta se dohodly o zákazu vypouštět do moře životu nebezpečné chemické látky jakými jsou kupř. sloučeniny rtuti a kadmia nebo surová nafta či DDT. Jiné škodliviny s nižší mírou toxicity jako olovo, zinek, měď, kobalt, stříbro, kyanidy, sloučeniny fluoru a látky ničící mořské mikroorganismy se nyní budou smět "potápět" jen s výlučným souhlasem příslušné vlády a pod její příomou kontrolou. Očekává se, že k signatářům brzy přibude i Francie a další státy středomořské pánve. Jedinou zemí, která o dohodu neprojevila zájem, je Albanie.

Ženevská ratifikace je dalším významným krokem k záchraně "mare nostrum", starobylé kolébky civilizací, a to doslova v hodině dvánácté. "Středozemní moře je nejohroženější moře světa a bez drakonických opatření se stane za půl století mrtvým mořem", prohlásil známý francouzský oceánolog Jean-Jacques Cousteau krátce po své šestiměsíční průzkumné plavbě po Středomoří. Cousteau varovný výkřik má své pádné důvody.

V létě 1974 se v Otrantském průlivu, asi 6 km od italského pobřeží, srazila jugoslávská nákladní loď Cevtat s velkým panamským plavidlem a potopila se. S ní se octly na dně také ocelové sudy s přibližně 300.000 kg toxických olejnatých látek. Od té doby spočívají na dně ve stometrové hloubce a mořská voda pomalu ale jistě koroduje jejich stěny; nepoškodí-li se něco na jejich vylovení bude jen otázkou času, kdy se jedovaté sloučeniny uvolní a rozšířeny proudy, zamoří pobřeží Jugoslavie, Italie, Řecka, Albanie a možná i dalších zemí. Látky nejsou ve vodě rozpustné. Napadají tkáň a nervovou soustavu živých organismů včetně člověka, vyvolávají těžké duševní poruchy a mohou přivodit i smrt.

Největší nebezpečí hrozí od nafty. Od opětovného otevření Suezského průplavu se stalo Středozemní moře znovu námořní cestou cisternových lodí dopravujících ropu ze států Blízkého východu do evropských přístavů. Nejde ani tak o nahodilé ztroskotání naftových plavidel, jako o čištění jejich nádrží; po vyložení tekutého nákladu se obrovské kontejnery plní zpoloviny vodou, aby měla loď dostatečnou zátěž a rovnováhu. Tato voda, obsahující ještě značné množství ropy - ročně asi 200.000 tun - se vypouští... do moře! Ropa na hladině znemožňuje fotosyntézu rostlinného planktonu. Nedostatek kyslíku působí rovněž hromadný úhyn řas. Postihuje také kolonie středomořských korálů a hub. Na širém moři se nafta sráží v mazlavé hrudky podobné asfaltu, které na plážích kazí letní pohodu milionů prázdninových turistů. Jinou velmi nebezpečnou zplodinou jsou sloučeniny rtuti, toxické soli těžkých kovů a radioaktivní odpady, které unášejí do moře některé "zamořené" řeky jako italské Arno, Pád a Tibera či francouzská Rhona. Rtuť kupř. absorbují těla ryb a jimi se dostává do lidského organismu, kde postihuje játra, ledviny a nervovou soustavu. Pokud jde o radioaktivní látky - jsou prakticky nezničitelné; rozpad plutonia 139 trvá přibližně 350.000-500.000 let.

Středozemní moře se stalo, bohužel, jakýmsi obrovským, nikoli však nenaplnitelným košem na odpady všeho druhu. Řekami a kanalizacemi do něho ústí splašky měst, průmyslový odpad papíren, celulozek a chemických továren; leště splavují tuny pesticidních látek jako DDT. O olovu jsme již mluvíli v souvislosti se ztroskotáním jugoslávské lodi Cevtat; připomeneme, že jeho obsah ve vodě Středozemního moře stoupl za posledních 50 let pětkrát. Nešvarem, který může mít katastrofální následky pro biologickou rovnováhu, je také odkládání

útlajně"prošlých"otravných látek z arzenálů druhé světové války, zejména bojových plynů.

Následky chemického zamoření jsou dalekosáhlé a nepředvídatelné. Vedle úhynu planktonu a mikroskopických organismů jsou postiženy i ryby, volní savci a především mořští ptáci. Průmyslové zplodiny napadají rovněž ušřicová pole a zhoršují jakost soli v odpařovacích střediscích. Jsou místa, kde voda vydává hnilobný zápach. Mezi nejzamořenější oblasti patří pruh pobřeží mezi Janovem a Barcelonou a břehy mezi Benátkami a jugoslávskou Pulou. Mořské proudy však rozšiřují nákazu dál a dál, takže i dosud "čisté" pláže, zálivy a široké pruhy pobřeží jsou ohroženy. V každém případě je třeba senzibilizovat světovou veřejnost a přikročit ke konkrétním ochranným akcím, abychom se brzy nestali, a to ještě v naší generaci, svědky agonie Středozemního moře a jeho pozvolné ale neodvratitelné smrti. Zmíněná konvence šesti středozemních států je proto významná. Avšak překážkou účinných opatření byly, jsou a dlouho ještě zůstanou finanční náklady; jen k "vyčištění" pobřežních vod by v příštích dvou dekáдах bylo zapotřebí nejméně 5 miliard dolarů ročně. A příroda v tomto případě pracuje velmi pomalu; mikrobi, kteří absorbují naftové povlaky, podléhají jiným chemikáliím a než by se Gibraltarskou úžinou vyměnily všechny vody Středozemí, uplynulo by nejméně osmdesát let.

S.M.Křivá

KONEC VZDUCHOLODI "ITALIA".

/K 50. výročí katastrofy Nobileho výpravy/

Dne 24. května r. 1928 v ranních hodinách se jako přízrak nelysle mihla asi 600 metrů nad ledovou pustinou severního pólu vzducholoď, na jejímž bílém boku vynikala černá písmena ITALIA. V okamžiku přeletu točny se od vzdušného plavidla odpoutal jakýsi předmět a tvrdě dopadl na ledovou kru. Byl to kříž, zabařený v italské vlajce; vedoucímu výpravy Italu Umberto Nobilemu jej věnoval papež s prosbou, aby ho shodil nad pól. "Jako všechny kříže i tenhle bude pro vás těžký", řekl svatý otec a netušil, že vyslovil proročká slova...

Nobileho pokus o přelet točny vzducholodí nebyl zcela nový. Už v r. 1897 se k severnímu pólu vydal Svět Salomon Andree na palubě balonu "Oern". Balon však cestou ztratil kormidlo, přestal být říditelným a 14. července onoho roku se zřítíl... Plných 33 let zůstal Andree a jeho družové nezvěstní, než v r. 1930 našli na Bílém ostrově severně od Špicberk mrazem zachovalé mrtvolu, člun, zbytky výstroje a deník, který vydal svědectví o této polární tragedii. Umberto Nobile se narodil v r. 1885. Dal se na vojenskou dráhu a jako letec to dotáhl až na plukovníka. Dlouhá léta se zabýval myšlenkou podniknout výpravu vzducholodí k severnímu pólu. Opatřil si prostředky a zkonstruoval vzdušnou loď "Norge", kterou pak od něho odkoupil polární cestovatel Amundsen. Oba pak na její palubě dne 12. května 1926 v 01,15 hodin ráno poprvé přeletěli točnu. Po nesčíslných technických závalách a dramatických chvílích zaviněných špatným počasím se podařilo vzducholodí přistát na Aljašce. Nobile se stal hrdinou Itálie, byl povýšen na generála a město Milán mu poskytlo peníze na další výpravu na dálný sever, během které Nobile chtěl prozkoumat a zapovídat neznámé polární končiny.

Několik hodin po přeletu severního pólu v květnu 1928 se "Italia" dostala do husté mlhy a silného větru, který ji olchlýlil od daného směru aspoň o 20 až 30 stupňů; na obalu vzducholodí se začala tvořit

ledová náhrazka, vzdušné plavílo těžklo a nezadržitelně klesalo. 25.května 1928-tedy právě před půl stoletím - v půl jedenácté dopoledne došlo ke katastrofě; "Italia" tvrdě dosedla na ledové pole, půl gondoly se urazilo a zbytek vzducholodi se šesti muži na palubě zřítil v bouři....Niklo víc už posádku ani trosky nespasil. Na ledu zůstalo devět lidí, mezi nimi sám Nobile a také československý vědec Dr.František Běhounek, jenž se výpravy zúčastnil; jeden muž byl na místě mrtev a Nobile a další osoba měli zlamané nohy.Naštěstí krátkovlnná vysílačka zůstala jako zázrakem nedotčena pádem.Avšak její naléhavé SOS zachytil až po dlouhé době jistý radioamatér a postoupil zprávu na příslušná místa.Bylo na čase;trosečníkům ložázely zásoby,ranění trpěli a všichni byli ve zbledlém stavu.Záchranná vzducholodí hledala výpravu jinde.Nyní však odstartovala letadla a Švélovi Lundborgovi se podařilo pomocí radiových signálů zbytek expedice najít,shodit jí paláček potravin a šatstvo a později Nobileho a jeho druhy zachránit.. Na pomoc plul také sovětský ledoborec Krasin a zachránil oddíl, který se vydal přes ledové kry hledat pomoc na Špicberky-vzal na palubu dva zcela vysílené Italy;třetí,švédský meteorolog Mangreen,však předtím zahynul.Vstříc nešťastné Nobileově expedici vyrazil rovněž slavný Roald Amundsen,dobyvatel obou světových polí,ale cestou zahynul i se svým druhem francouzem Guilbaudem...Několikanásobná smrt vrhla stíny na věhlas Umberta Nobileho,vytýkalo se mu, snad ne zcela práven,že má na tragedii značnou odpovědnost.Někdejší hrdina byl po návratu do Itálie suspendován a musel armádu opustit.Jistě,když později vzpomínal na prožitá dobrodružství,uvědomoval si s pocitem hořkosti pravdivost přísloví,že"všechna sláva-pojní tráva...".

S.M.Kříž

oo STÁT PŘED SOUDEM za svévolné napodobování zemětřesení je jistě velmi neobvyklé - přihodilo se to však Fortunato Baglionimu ze sicilské Messiny. Jeho žena totiž od posledního skutečného zemětřesení 16.dubna / devátý stupeň Mercalliho stupnice / trpí nervovými poruchami a nespavostí. Budí se při nejmenším hluku a záchvěvu, a utíká se ukryt do domu své matky ... Aby měl pokoj a nerušený spánek, vynalézavý Baglioni lezl často před půlnocí pod manželčinu postel, nadzvedával zády matrace a cinkal skleničkami. Jednou se mu však trik nevydařil. Paní Baglioniová v záchvatu paniky nahnátla při hledání pantoflí svého zemětřeseného manžela pod svůj lůžko a podala na něho stížnost k soudu.

oo RUDÝCH MULTIS t.j. multinacionálních obchodních společností ve vlastnictví sovětského státu resp.jeho komunistické strany, je t.č. 72 a operují ve 22 západních zemích. To bylo konstatováno na mimořádné konferenci politického výboru Evropské Křesťansko Demokratické Unie. Zvláštní komise vlády USA jich napočítala dokonce 84.

"ZAVRAŽDĚNÍ ALDO FORA JE AKTEM REVOLUČNÍ JUSTICE, JE TO NANEJ-VÍŠ MUŽNÝ ČIN VE SPOLEČNOSTI ROZDÍLENÉ DO TŘÍD "

Jeden z vůdců Rudých Brigád,Renato Curcio, před soudem v Turinu